

Manuel Llanas i Jordi Chumillas. *Edicions de La Magrana (1976–2000). Política, literatura i escola*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2012, 153 pp.

ALBA TOMÀS ALBINA
Universitat Pompeu Fabra

En una obra anterior, Manuel Llanas qualificava Edicions de La Magrana com una «iniciativa paradigmàtica de l'etapa de la transició» (2007: 178). Aquest nou treball que ara es ressenya, signat per Manuel Llanas i Jordi Chumillas, ve a ser l'exposició acurada de les dades que justifiquen aquesta afirmació.

Edicions de La Magrana (1976–2000). Política, literatura i escola és un llibre de petites dimensions i còmode d'usar, en part gràcies a l'índex onomàstic que conté. En primer lloc, l'obra explica la història de l'editorial i dona notícia de la seva activitat des del 1976, l'any que es va crear, fins al 2000, data en què RBA n'adquireix la pràctica totalitat de les accions; en segon terme, el llibre n'inclou, com a annex, el catàleg històric. Cal remarcar la claredat expositiva i el rigor documental amb què s'han dut a terme totes dues tasques.

Si es té en compte el total de pàgines del llibre, aquest catàleg històric n'és la part més extensa. S'hi llisten no només els 1.263 llibres que l'editorial va publicar en les seves diverses col·leccions, sinó també els títols en altres suports, com ara cassets, vídeos o CD-ROMS. La relació que presenten Manuel Llanas i Jordi Chumillas és fruit del buidatge de l'arxiu personal de Carles-Jordi Guardiola, director d'Edicions de La Magrana durant el període estudiat, així com dels documents que l'editorial, seguint «un model que caldria que fos imitat» (Llanas; Chumillas 2012: 6), va aplegar en un arxiu que gestiona la Biblioteca de Catalunya. Finalment, i segons contenen els autors, les dades es van completar amb diverses cerques a catàlegs col·lectius de biblioteques i llibreries.

Pel que fa al cos del llibre pròpiament dit, la principal font documental són entrevistes a diversos personatges que, d'alguna manera, van estar relacionats amb l'editorial (Àlex Broch, Oriol Castany, Isidor Cònsul i Romà Cuyàs).

El primer capítol repassa en termes generals la història d'Edicions de La Magrana. D'aquesta història, n'és un bon resum el subtítol de l'obra: política, literatura i escola. Edicions de La Magrana, que va néixer amb la pretensió de ser una editorial de textos amb un marcat contingut polític, es va afermar amb la publicació d'obres literàries d'autors catalans i traduïts, especialment amb les dedicades al públic infantil i juvenil. Per altra banda, aprofitant els esforços que des de l'àmbit institucional es duïen a terme per normalitzar l'ús del català, va treure partit de la publicació de material didàctic per a les escoles i de l'edició de vídeos i CD-ROM en català. Durant el darrer quart del segle passat, Edicions de La Magrana va dur a terme la seva activitat de manera independent. Llanas i Chumillas la presenten com una editorial que va saber trobar el just equilibri entre els principis amb què es va fundar —defensa de la cultura catalana i socialisme— i la solvència

econòmica necessària per créixer en un camp on no hi faltaven grans competidors. Al llarg de tot el llibre ressona l'adagi «omplir forats» que, segons les paraules de Carles-Jordi Guardiola referides pels autors (Llanas; Chumillas 2012: 16), resumeix la política seguida per l'editorial. Aquests forats eren les mancances que presentava el món editorial català d'aquells anys i en els quals Edicions de La Magrana va trobar una terra fèrtil per escampar les seves arrels i contribuir a la configuració del panorama editorial català del darrer quart del segle XX.¹

La lectura d'aquest primer capítol flueix entre la dada precisa, la citació textual i l'anècdota que il·lustra i amaneix el que s'està exposant. Si bé la resta del llibre pot interessar preferentment l'investigador i el lector especialitzat, aquest capítol és apte per satisfer la curiositat de qualsevol que se senti mínimament atret per la història de l'edició a Catalunya. A banda de les tasques directament relacionades amb la publicació, els autors esmenten diverses activitats paral·leles dutes a terme per l'editorial, és el cas de les campanyes promocionals (sortejos de viatges, obsequis de productes fora de catàleg, etc.) i dels certàmens literaris que, en la seva primera etapa (1981-1982) s'adrecen al públic en general i, en edicions successives, s'orienten cap als més joves amb la voluntat de despertar possibles vocacions literàries en estat latent.

En general, aquest primer capítol té la virtut de contextualitzar l'editorial amb unes poques pinzellades breus i molt clares que faciliten la comprensió de la gran quantitat de dades que es donaran més endavant.

La voluntat d'Edicions de La Magrana de vetllar per la salut literària del país és tractada més a fons en el segon capítol, «Una escuderia d'escriptors», on es parla dels esforços per consolidar noves veus de la literatura catalana, com va ser el cas de Jesús Moncada, Maria Barbal o Isabel-Clara Simó, entre d'altres.

La resta de capítols se centren en altres aspectes concrets: en el tercer es descriuen les diverses col·leccions i les publicacions de materials audiovisuals; en el quart se'n du a terme l'anàlisi «en xifres» (Llanas; Chumillas 2012: 55) i, finalment, el capítol cinquè parla del pes que les traduccions van tenir en el conjunt de títols publicats. D'aquest darrer capítol és especialment rellevant el fet que no es tracta únicament d'una aproximació en termes numèrics, sinó que també es dediquen uns paràgrafs a parlar de la figura del traductor i les seves característiques.

La impressió que ens deixa la lectura d'aquest text realitzat per mans expertes és que es tracta d'un bon nodriment per a la història més recent de l'edició a Catalunya. Tanmateix, cal remarcar que el llibre en cap moment no pretén oferir una anàlisi exhaustiva de les dades recollides i exposades. Si prenem com a exemple la qüestió de la traducció, veiem que s'enceta i se'n remarca la importància, però no s'exhaureix: de noms de traductors se n'esmenten només els més rellevants, ja sigui per la quantitat de traduccions realitzades,

1 Els autors destaquen l'èxit i la repercussió d'algunes d'aquestes iniciatives, entre les quals sobresurten la col·lecció «L'Esparver» (1976), dedicada a la literatura juvenil; els llibres de cuina i de temàtica gastronòmica, com ara la col·lecció «Pèl & Ploma» (1979-2000); els llibres de la sèrie «Les Guies de Conversa» (1992-1999), etc.

ja sigui pel seu renom com a escriptors (Lourdes Bigorra, Joan Fontcuberta, Glòria Bohigas, Jesús Moncada, etc.) En la mateixa línia, tampoc no s'interpreten els resultats dels gràfics que mostren el tant per cent de la presència de traduccions en cada col·lecció, les llengües traduïdes i altres dades d'interès. Cal insistir, però, que això no vol dir que el llibre incompleixi els objectius que s'havien plantejat inicialment els seus autors —aplegar, classificar i ordenar les dades necessàries per tal de donar notícia del periple d'Edicions de La Magrana—. Al contrari, els han assolit amb èxit i, a més, n'ha resultat un material de gran valor per a futures investigacions en aquest àmbit.

Referències bibliogràfiques

Llanas, Manuel. 2007. *L'edició a Catalunya. El segle xx (els darrers anys)*. Barcelona: Gremi d'Editors de Catalunya.